

AFET YÖNETİMİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR KRİZ İLETİŞİMİ

YAZARLAR

Selma Didem ÖZŞENLER

Lale Barçın AKA

Rıza DEMİR

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi AŞ'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-399-897-4	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Afet Yönetiminde Sürdürülebilir Kriz İletişimi	47518
Yazarlar	Baskı ve Cilt
Selma Didem ÖZŞENLER ORCID iD: 0000-0003-4627-7948 Lale Barçın AKA ORCID iD: 0000-0003-3420-3802 Rıza DEMİR ORCID iD: 0000-0003-0243-477X	Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü	Bisac Code
Yasin DİLMEN	BUS052000
	DOI
	10.37609/akya.3097

Kütüphane Kimlik Kartı
Özşenler, Selma Didem ve diğer.
Afet Yönetiminde Sürdürülebilir Kriz İletişimi / Selma Didem Özşenler,
Lale Barçın Aka, Rıza Demir.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.
139 s. : tablo, şekil ; 160x235 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253998974

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi AŞ

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Bu çalışma Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir. Proje Numarası: **29678**

ÖNSÖZ

İnsanlığın var oluşundan bu yana yaşanan krizler ve meydana gelen afetler, insanoğlunu ve doğayı olumsuz anlamda sürekli olarak etkilemiştir. Ancak bu gerçekliği kabullenip hiçbirşey yapmıyor olmak vatandaşlık sorumluluğuna sığmaz. Bu sebeple her yıl ülkemizde yaşanan çeşitli afetler ile ve özellikle (deprem, sel, ve yangın felaketleriyle) ilgili birey olarak yapılabilecekler noktasında kolları sıvamak gereklidir. Afet bilgilerine sahip olmak, afetin ne kadar yakın olduğunu bilmek ve hangi bölgelerin yardıma ihtiyacı olduğu konusunda doğru karar vermek afet müdahaleleri için etkili yardım sunabilir. Toplumumuzda, küresel bilgileri gerçek zamanlı olarak aktaran medya çeşitliliğinin varlığı afetin önemini kaçınılmaz olarak gözler önüne sermektedir. Başka bir deyişle, ne zaman ve ne olursa olsun koşullar, risk iletişiminin kalitesi ve afete karşı dikkati yöneltmek güncel bilgilerin sürekli takibini sağlamaktadır.

Kriz iletişimcisi profesyonellerden oluşan topluluk kurumun iç ve dış iletişim işbirliğini sağlayıcıdır. Bugüne kadar, iletişim araştırmaları çoğunlukla kriz iletişiminin nasıl yapılacağına dair bilgi geliştirmiştir. İletişimciler kriz zamanlarında dış paydaşlarla iletişim kurmaktadır ancak genellikle iç kriz sırasında iletişim ihmal edilmiştir. Ayrıca, kriz hakkında bilgi veren iletişimciler, yani asıl iletişimi yapanlar sınırlıdır. Önceki çalışmalarda, bürokrasi ve organizasyon içinde, bazı finans ve insan kaynakları fonksiyonlarının daha yüksek statülü, idari işlevlerin ise daha düşük statülü görülmesi sebebi ile hiyerarşik eşitsizlik kaynaklı her birimden yeterince destek alınamadığı görülmektedir. İletişim kuranlar, bir idari destek işlevi olarak görülebilir. Bu nedenle, iletişimcinin temel faaliyeti şuna bağlıdır: kontrolü ve hiyerarşiyi vurgulayan ve sınırları çizen, günlük iş süreçlerinde etki ve takdir alanı yaratan kişi olmalıdır. Ayrıca kriz iletişimcileri destek işlevini yerine getirebilecek idari personel uzmanlarını da programlamaktadırlar. Ancak idari görevli olmaz ise örgütsel güç dengeleri arasında kaybolup giderler ise iletişim kaynakları güçsüz kalır.

Kriz iletişimcisinin görevi ve olay anındaki rolü oldukça önemlidir. Ancak bu çalışmada bir nokta daha dikkate alınmaktadır. Amerika, Japonya ve Finlandiya gibi doğal afet felaketine maruz kalan ülkeler doğal afetten korunmak için afet öncesi, afet anı ve afet sonrası çalışmalarda neler yapmaktadırlar? Özellikle spesifik alan olan eğitim kurumlarında yaptıkları çalışmalar dikkate alınıp Ege Üniversitesi'nin afet modeline yönelik neler gerçekleştirilebilir noktasında çalışma yapılmıştır.

Yapılan arkeolojik çalışmalar, tarih öncesinde yaşayan insanların bile o dönemlerde, günümüzde var olan açlık, kazalar, salgın hastalıklar gibi pek

çok riskle karşı karşıya kaldığını ve bunları azaltmak için çıkar yol aradıklarını göstermektedir. Bunlarla birlikte insanlığın gelişme sürecine ek olarak afet ve kriz yönetimi becerisi de aynı oranda artmıştır. Bu çalışmada afet anında ve devam eden süreçte Prizma Modeli ile sistematik derleme yöntemi ile 3 veri tabanında yazılmış olan makaleler seçilip taranarak başka ülkelerde afet döneminde yapılan sürdürülebilir kriz iletişimi çalışmaları incelenecektir. Ege Üniversitesinin https://ege.edu.tr/tr-6439/afet_yonetimi.html sayfasında var olan acil durum eylem planına ek ve sürdürülebilir bir model tasarlanacaktır.

Etkin bir afet planlamasında en önemli unsur afet gelmeden önce hayat kurtarıcı önlemleri almaktır. Afet geldikten sonra yapılan çalışmaların hayat kurtarma özelliği öncesine göre çok sınırlı olmaktadır. Türkiye'nin mevcut afet yönetim planlarının yeniden gözden geçirilerek afet gelmeden önce yapılması gerekenlerle ilgili çalışmalara daha fazla ağırlık verilmesi gerekmektedir. Bu açıdan;

1. Her örgütün bir afet planının olması haricinde sürdürülebilir hedeflerinin olması gerekmektedir. Örgütlenme içerisinde insanların görev, yetki ve sorumluluk alanları son derece net olmalı ve herhangi bir boşluk bırakılmamalıdır.
2. Her örgütte afet gönüllüsü oluşturulmalı bu gruplar iyi bir eğitimden geçirilmelidir. Bu gruplar da kendi içlerinde birimler halinde uzmanlaşmalıdır.
3. Afet yönetiminde mesafe almış ülkelerdeki afetlerle mücadele modelleri ve birimleri araştırılmalı, bu ülkelerin yapmış olduğu en iyi uygulamalar (müdahale, koordinasyon, uyum ve yönetim mekanizması, eğitim vs.) örnek alınarak Türkiye koşullarına uyarlanmalıdır. Bazı ülkelerin bazı uygulamalarda ön plana çıktığı açıktır (Japonya'nın depremde, Finlandiya'nın afet eğitiminde olduğu gibi). Depremin fazlaca gerçekleştiği ülkelerdeki sürdürülebilir kriz iletişimi modeli incelenerek Türkiye'de bu modelin uygulanabilirliği ele alınacaktır. Özellikle de üçüncü madde doğrultusunda oluşturulacak bu çalışma projenin özgün değerini oluşturmaktadır. Hali hazırda yapıp uygulanmış çalışmaların tespit edilip ülkemize uyarlanması afet zamanı sürdürülebilir kriz iletişimine yenilikçi ve öncü bir bakış açısı sunacaktır. Proje Numarası: 29678 Proje Adı "Afet Yönetiminde Sürdürülebilir Kriz İletişimi: Afet Yönetimi Üzerine Bir Analiz ve Model Önerisi" olan projemiz Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir. Destekleri ve süreçte katkılarından dolayı kendilerine teşekkürü borç biliriz. Yapılan bu çalışmamızın yeni projelere katkı sunması dileği ile...

İÇİNDEKİLER

Giriş	1
-------------	---

BÖLÜM 1

AFET YÖNETİMİ

1.1. Afet Kavramı	4
1.2. Afet Türleri.....	5
1.3. Türkiye’de ve Dünyada Doğal Afetler.....	8
1.4. Afet Yönetiminin Evreleri	10
1.4.1. Risk ve Zarar Azaltma Evresi.....	10
1.1.2. Hazırlık Evresi	11
1.1.3. Müdahale Evresi.....	12
1.1.4. İyileştirme Evresi	13
1.5. Türkiye’de Afet Yönetimi.....	14
1.6. Dünyada Afet Yönetimi	14
1.7. Afet Yönetiminde İletişim ve Medya.....	16

BÖLÜM 2

KRİZ İLETİŞİMİ

2.1. Kriz Kavramı	19
2.2. Krizin Özellikleri	20
2.3. Krizin Evreleri.....	20
2.3.1. Kriz Öncesi Süreç.....	21
2.3.2. Kriz Anı	22
2.3.3. Kriz Sonrası Dönem	23
2.4. Kriz İletişimi	23
2.5. Sürdürülebilirlik İletişimi.....	24
2.6. Kriz İletişiminde Sürdürülebilirlik.....	25
2.6.1. Sürdürülebilir Organizasyon Yapısı	27
2.6.2. Sürdürülebilir Yönetim Yaklaşımı.....	27
2.6.3. Sürdürülebilir Ekip Kurma	28

2.6.4. Sürdürülebilir Plan Hazırlama.....	29
2.6.5. Sürdürülebilir Kanallar Belirleme	29
2.6.6. Sürdürülebilir Paydaşlarla İletişim.....	30
2.7. Afetlerde Koordinasyon ve İletişimin Rolü.....	31
2.8. Sosyal Medya ve Kriz İletişimi.....	32

BÖLÜM 3

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Amacı	35
3.2. Araştırmanın Materyal ve Metodu	36
3.3. Araştırmanın Bulguları	82
3.4. Model Önerisi	104

SONUÇ	117
--------------------	------------

KAYNAKLAR.....	125
-----------------------	------------

KAYNAKLAR

- Adrot, A. & Moriceau, J.C. (2013). Introducing Performativity to Crisis Management Theory: an Illustration from the 2003 French Heat Wave Crisis Response. *Journal of Contingencies and Crisis Management*; 21, 26-44.
- Ahl, A.S., Acree, J.A., Gipson, P.S., McDowell, R.M., Miller, L. & McElvaine, M.D. (1993). Standardization of nomenclature for animal health risk analysis. *Revue Scientifique et Technique (International Office of Epizootics)*, 12(4), 1045-1053
- Akbayır, Z. (2019) Halkla İlişkiler Perspektifinden Kurumsal Sürdürülebilirlik İletişimi ve Bir Örnek Olay İncelemesi, *Uluslararası Halkla İlişkiler ve Reklam Çalışmaları E-Dergisi*, 2(1), 39-71.
- Akdağ, M. (2020) Kriz Yönetiminde İnsan Kaynakları Yönetiminin Yeri ve Önemi, *Kriz Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar*, Ed. Ayhan DOĞAN, İstanbul: Literatürk Yayınları, 33-60.
- Akdağ, M. (2020) *Risk ve Kriz İletişimi, Kurumsal İletişim Yönetimi*, Ed. Hasan Güllüpunar, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Yayınları, 138-159
- Akdağ, M. ve Özdemir, M. (2020) Çevreye Duyarlılık ve Sorumluluk Bağlamında Yeşil Halkla İlişkiler ve Antroposen Kavramı: Billboardlar Üzerinden Bir Göstergibilimsel Analiz, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, Cilt Volume 16, Özel Sayı, 3505-3532.
- Akdağ, M. ve Taşdemir, E. (2006) Krizden Çıkmanın Yolları: Etkin Bir Kriz İletişimi, *Selçuk İletişim*, 4 (2), 141-157
- Aker, A. T. (2012). *Temel Sağlık Hizmetlerinde Ruhsal Travmaya Yaklaşım*. Ankara: Türkiye Psikiyatri Derneği Ruhsal Travma ve Afet Psikiyatrisi Çalışma Birimi Yayını.
- Alan, G. (2023). *Elazığ ve İzmir Depremlerindeki Afet Yönetiminin Toplumsal Cinsiyet Perspektifi Açısından Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Altun, F. (2018). Afetlerin Ekonomik ve Sosyal Etkileri: Türkiye Örneği Üzerinden Bir Değerlendirme. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 1-15.
- Atalay, S. (2010). *Acil Durum Hizmet Grupları Verilerinin Standartlaştırılması ve TABİS'e Uygun Hale Getirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Bacık, G. (1999). Kriz Coğrafyanın Bir Neticesidir. *Düşünen Siyaset Dergisi*, 1, 135-146.
- Bajek, R., Matsuda, Y., & Okada, N. (2008). Japan's Jishu-Bosai-Soshiki Community Activities: Analysis of Its Role in Participatory Community Disaster Risk Management. *Natural Hazards*, 44, 281-292.
- Baran, H. (2004) İşletmelerde Kriz Yönetimi, İzmir Ticaret Odası, AR-GE Bülten, <http://www.izto.org.tr/NR/rdonlyres/7475BDAL-95B7-4855-B3519ADCE4362AFE/4491/hitaykrizl.pdf>, (02 Ağustos 2023).
- Barton, L. (2001). *Crisis in Organisation II*, South-Western College Pub.
- Batdı, V. (2017). Smart Board and Academic Achievement in Terms of Process of Integrating Technology into Instruction: A Study on The Mca. *Croatian Journal of Education*. Vol: 19 (3): 763-801.
- Batdı, V. (2019). *Meta-tematik analiz*. (Edit.) Batdı, V. Meta-tematik Analiz Örnek Uygulamalar. İstanbul: Anı Yayıncılık.

- Brymer, M., Layne, C., Jacobs, A., Pynoos, R., Ruzek, J., Steinberg, A., ... & Watson, P. (2006). Psychological First Aid Field Operations Guide. *National Child Traumatic Stress Network*.
- Baskak, D. & Büyüksaraç, A. (2021). Dünya’da ve Türkiye’de Afetlerde Acil Yardım Uygulamaları: Batman İli Örneği. *Paramedik ve Acil Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2(2), 68-83.
- Bıçakçı, A. B. (2012) Sürdürülebilirlik Yönetiminde Halkla İlişkilerin Rolü, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1), 47-56.
- Boran, N. (2021). *Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin Afet Farkındalığı Ve Afetlere Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi (Gümüşhane ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gümüşhane Üniversitesi, Gümüşhane.
- Bundy, J., Pfarrer, M. D., Short, C. E., & Coombs, W. T. (2017). Crises And Crisis Management: Integration, interpretation, and Research Development. *Journal of management*, 43(6), 1661-1692.
- Choi S O ve Kim B (2007) Power and Cognitive Accuracy in Local Emergency Management Networks, *Public Administration Review*, 67 (1), 198–209.
- Comfort, L. (2007) Crisis Management in Hindsight. Cognition, Communication, Coordination, and Control, *Public Administration Review*, 67, (1), 189–197.
- Coombs, W. T. (2007). Protecting Organization Reputations During A Crisis: The Development And Application Of Situational Crisis Communication Theory. *Corporate Reputation Review*, 10, 163-176.
- Coombs, W. T. (2014). State Of Crisis Communication: Evidence And The Bleeding Edge. *Research Journal of the Institute for Public Relations*, 1(1), 1-12.
- Coombs, W. T., & Holladay, S. J. (2010). Examining The Effects Of Mutability And Framing On Perceptions Of Human Error and Technical Error Crises: Implications For Situational Crisis Communication Theory. *The Handbook Of Crisis Communication*, 181-204.
- Coppola, D.P. (2015). *Introduction to International Disaster Management*. (3. ed.). Waltham, MA: Elsevier.
- Covello, V. T. (1992). Risk Communication: An Emerging Area Of Health Communication Research. *Annals of the International Communication Association*, 15(1), 359-373.
- Çöklü, E. (2004) *Halkla İlişkiler Mesleği Çerçevesinde Kriz Yönetimi ve Sağlık İletişimi*, Özel ve Kamusal Alanda Kriz Yönetimi-Metinler, 21-23 Nisan 2000, İstanbul, Yeditepe Üniversitesi Yayını, İstanbul, 285-292.
- Demir, A. & Aktaş, E. (2008). Gümüşhane Sancağı’nda Doğal Afetler (1888-1910). *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, 24(24), 21-54.
- De Wolf, D. (2013). Crisis Management: Lessons Learnt From Bp Deepwater Horizon Spill Oil. *Business Management and Strategy*, 4(1).
- Demircioğlu, M., Şeker, Z., & Aker, A. T. (2019). *Psikolojik İlk Yardım: Amaçları, Uygulanışı, Hassas Gruplar ve Uyulması Gereken Etik Kurallar*. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 11(3), 351-362.
- Demir, Ö., & Acar, M. (2005) *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, 6. baskı. Adres Yayınları, İstanbul.
- Demirci, A., & Karakuyu, M. (2004) Afet Yönetiminde Coğrafi Bilgi Teknolojilerinin Rolü. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 9(12), 67-100.
- Doğanay, H. (2017). *Coğrafya Bilim Alanları Sözlüğü* (2.basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, H. & Doğanay, S. (2004) Türkiye’de Orman Yangınları ve Alınması Gereken Önlemler. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 11.
- Dölek, İ. (2016). Türkiye’de Doğal Afetler. *Türkiye’nin Fiziki Coğrafyası* (s. 311- 364).

- Durduran, S. S., Eren, Y., Kansun, G., & Sarı, F. (2010). Geçmişten Günümüze Konya Depremlerinin Coğrafi Bilgi Sistemi ile İrdelenmesi. in *III. Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Sempozyumu, Gebze, Kocaeli* (ss. 555-562).
- Ege, A. (2004) *Kriz Yönetiminde Halkla İlişkiler ve Oyun Teorisi*, Yüksek Lisans Tezi, G.Ü Sos. Bil. Enst., Ankara.
- Eğimli, T. A. (2014). *Kriz İletişimi*, (Edit. Akdağ, M., Arklan, Ü.) içinde Kriz Yönetimi İletişimsel Temelde Çözüm Odaklı Stratejik Yaklaşımlar, Literatürk Academia, İstanbul.
- Elbedour, S., Alsubie, F., Al'Uqdah, S. N., & Bawalsah, J. A. (2020). School Crisis Management Planning. *Children & Schools*, 42(4), 208-215.
- Engin, E. ve Akgöz, B. Eker (2013) Sürdürülebilir Kalkınma ve Kurumsal Sürdürülebilirlik Çerçevesinde Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramının Değerlendirilmesi, *Selçuk İletişim*, 8 (1), 86-94.
- Ergünay, O. (2002). Afete Hazırlık ve Afet Yönetimi. *Türkiye Kızılay Derneği Genel Müdürlüğü Afet Operasyon Merkezi (AFOM)*, Ankara.
- Ercal, T. & Değerliurt, M. (2009). Türkiye'de Afet Yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(22), 147-164.
- Ersoy Yılmaz, A. & Temelli, U. (2010). *Acil Durum Yönetimi*. <http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kok/acilduryon.pdf> Erişim Tarihi: 07.08.2023
- Eryılmaz, M. (2007). Afet Tanımı. *Afet Tıbbı* (ss. 8-9). Editörler Eryılmaz M ve Dizer U. Ankara: Ünsal Yayınları.
- Ertürkmen, C. (2006). *Afet Yönetimi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Fearn-Banks, K. (2016). *Crisis Communications: A Casebook Approach*. Routledge.
- Filiz, E. (2007) *Türk Kamu Yönetiminde Kriz Yönetimi*, İstanbul: Alfa Aktüel Yayınları.
- Gainey, B. S. (2009). Crisis Management's New Role in Educational Settings. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 82(6), 267-274.
- Güllüpnar, H. (2010) Halkla İlişkilerde Sosyal Sorumluluk İlkesi: Kamu Kuruluşları Yaklaşımı Bakımından Konya Büyükşehir Belediyesi Uygulama Örnekleri, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 1, 31-54.
- Gökçe, O. ve Tetik Ç. (2012). *Teoride ve Pratikte Afet Sonrası İyileştirme Çalışmaları*. Ankara: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Yayınları.
- Güler, H. (2008). *Zarar Azaltmanın Temel İlkeleri, Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri*. Ankara: JICA Türkiye Ofisi Yayınları.
- Gürel, E. ve Taşkıran, İ. (2023). *Afet Okuryazarlığı: İletişimsel Bir Çerçeve*, (edit.) İşman vd. (içinde) İletişim Çalışmaları, Eğitim Yayınevi. İstanbul.
- Gürel, E, Nazlı A. ve Yoltay, S. (2024). *Deprem Okuryazarlığı: İletişimsel Bir Yaklaşım*. Anadolu 14th International Conference on Social Sciences, Gaziantep.
- Gürsoy, T. (1999) *Reklam Terimleri ve Kavramları Sözlüğü*, Adam Yayıncılık, İstanbul.
- Gündüz, F. (2022). *Bütünleşik Afet Yönetiminde Kadınların Afet Deneyimi ve Öğrenilmiş Dersler*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Güngör, Y. (Yayın Yılı Yok). Acil Yardım ve Afet Yönetimi Lisans Tamamlama Programı. <https://docplayer.biz.tr/35909986-Afetler-tarihi-acil-yardim-ve-afet-yonetimi-lisans-tamamlama-programi-yrd-doc-dr-yildirim-gungor.html> Erişim Tarihi: 08.08.2023
- Health, Robert L. & Palenchar, M., (2009) *Strategic Issues Management: Organizations and Public.Policy Challenges*. London: Sage, 41.

- IFRC. (2023). "What is a Disaster?". <https://www.ifrc.org/our-work/disasters-climate-and-crises/what-disaster> , (02.08.2023).
- Ian I Mitroff, Michael A. Diamond & Murat C. Alpaslan (2006) *How Prepared are America's Colleges and Universities for Major Crises, Change: The Magazine of Higher Learning*, 38:1, 61-67.
- Ingrassia PL, Foletti M, Djalali A, Scarone P, Ragazzoni L, Della Corte F, Kaptan K, Lupescu O, Arculeo C, von Arnim G, Friedl T, Ashkenazi M, Heselmann D, Hreckovski B, Khorram-Manesh A, Komadina R, Lechner K, Patru C, Burkle FM Jr., Fisher P. Education And Training Initiatives For Crisis Management in the European Union: A Web-Based Analysis Of Available Programs. *Prehosp Disaster Med.* 2014;29(2):115-126.
- Ishiwatari, M. (2021). Institutional Coordination Of Disaster Management: Engaging National And Local Governments in Japan. *Natural Hazards Review.* 22(1), 1-6.
- Işık, Ö., Aydınoğlu, M., Koç, S., Gündoğdu, O., Korkmaz, G. & Ay, A. (2012). Afet Yönetimi ve Afet Odaklı Sağlık Hizmetleri. *Okmeydanı Tıp Dergisi* (2), 82-123.
- Imesha Dharmasena, M. G., Toledano, M., & Weaver, C. K. (2020). The Role Of Public Relations In Building Community Resilience to Natural Disasters: Perspectives From Sri Lanka and New Zealand. *Journal of Communication Management*, 24(4), 301-317.
- Inter-Agency Standing Committee (IASC) (2007). IASC Guidelines on Mental Health and Psychosocial Support in Emergency Settings. Geneva: IASC. http://www.who.int/mental_health_psychosocial_june_2007.pdf
- Kadioğlu, M. (2020). *Afet Yönetimi: Beklenmeyeni Beklemek En Kötüsünü Yönetmek*, 3. Baskı, İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.
- Karaaslan, A., (2015). *Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Afet Yönetimi ile Türkiye'deki Afet Yönetiminin Karşılaştırılması*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Karaçam, Z. (2013). Sistematik Derleme Metodolojisi: Sistematik derleme hazırlamak için bir rehber, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokul Elektronik Dergisi*, 6 (1), 26-33.
- Karaman, Z. T. (2017). Afet Yönetimine Giriş ve Türkiye'de Örgütlenme. *Bütünleşik Afet Yönetimi (Ed. Zerrin Toprak Karaman, Asuman Altay), Birleşik Matbaacılık, İzmir*, 1-39.
- Kızılova, Ö. (2014). *Afet Odaklı Kriz Yönetimi: AFAD Örneği*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yönetim Bilimleri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Khumairoh, Z., Widana, I. K., & Sumantri, S. H. (2021). The Role of Communication As The Disaster Risk Reduction in Indonesia Capital City Transference Policy. IOP Conf. Series: *Earth and Environmental Science*, 708, 012101. <https://doi.org/10.1088/1755-1315/708/1/012101>
- Koç Akgül, S. (2017). Olağanüstü Durumlar, İletişim ve Habercilik Yaklaşımları. *TRT Akademi Dergisi*, 2(3), ss.6-47.
- Koşer, M. Başarır, M. ve Cıngı, M. (2022) *Halkla İlişkiler ve İletişim Çalışmalarında Sürdürülebilirlik*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 119-127.
- Kouskouna, V., Sakkas, G., Cecic, I., Sakkas, S., Kaviris, G., & Tertulliani, A. (2021). Earthquake Induced Crises: Game Tree Approached Risk Communication And Lessons Learnt. *Annals of Geophysics*.

- König, K. (1991) Comments on The Chernobyl Disaster and Nuclear Fallout, Uriel Rosental ve Bert Bijnenberg (eds), *Crisis Management and Decision Making*, Kluwer Academic Publishers, p. 30-43.
- Köseoğlu, A. M. (2015). *Afet Yönetimi ve İnsani Yardım*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kuşat, N. (2012) Sürdürülebilir İşletmeler İçin Kurumsal Sürdürülebilirlik ve İçsel Unsurları, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, XIV(II), 227-242.
- Küçük, N. (2021) *Örgütlerde Kriz ve Acil Durumlarda İletişim*. N.Human, İstanbul.
- Lindell, K.M. & Perry, W.R., (2012). The Protective Action Decision Model: Theoretical Modifications and Additional Evidence. *The Risk Analysis*, 32(4), ss. 616-632.
- Li, S., Peng, X., Pang, R., Li, L., Song, Z., & Ye, H. (2021). Information Preference and Information Supply Efficiency Evaluation Before, During, And After An Earthquake: Evidence from Songyuan, China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(24), 13070.
- Liu, W., & Ni, L. (2021). Relationship Matters: How Government Organization-Public Relationship Impacts Disaster Recovery Outcomes Among Multiethnic Communities. *Public Relations Review*, 47(3), 102047.
- Loosemore, M. (1998) Reactive Crisis Management in Construction Projects-Patterns of Communication and Behavior, *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 6(1), 23-34.
- McDonald, R. (2003) *Introduction To Natural and Man-Made Disasters And Their Effects On Buildings*. Oxford: Elsevier.
- Mirbabaie, M., Stieglitz, S., & Brünker, F. (2022). Dynamics Of Convergence Behaviour In Social Media Crisis Communication—A Complexity Perspective. *Information Technology & People*, 35(1), 232-258.
- Mitroff, I. I. (2005). *Why Some Companies Emerge Stronger And Better From A Crisis: 7 Essential Lessons For Surviving Disaster*. AMACOM Div American Mgmt Assn.
- Mitroff, I.I. (2001) *Managing Crises They Happen: What Every Executive and Manager needs to Know about Crises Management*, New York: American Management Association.
- Mitroff, I. I., Pearson, C. M., ve Harrington, L. K. (1996) *The Essential Guide To Managing Corporate Crises: A Step-By-Step Handbook For Surviving Major Catastrophes*. Oxford University Press.
- National Research Council (NRC), (1989). *Food and Nutrition Board Recommended Dietary Allowances*. 10th Edition, National Academy Press, Washington DC, 82.
- Nespeca, V., Comes, T., Meesters, K., Brazier, F. (2020). Towards Coordinated Self-Organization: An Actor-Centered Framework For The Design Of Disaster Management Information Systems, *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 51, 101887.
- Özel, M. (2013). Afet Yönetiminin İyileştirme Aşaması Bağlamında 2011 Van Depremi Sonrasında “Konteynir Kent” Uygulaması, *Türk İdare Dergisi*, 477, 11-34.
- Özçakmak, S. (2022). *Afet Yönetiminde Algı ve Sendai Çerçevesi Üzerine Bir İnceleme* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Atılım Üniversitesi.
- Özgen, E. (2022) Sürdürülebilirlik İletişimi ve Halkla İlişkiler, *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi, Özel Sayı*, ss. e1-e4.
- Öztürk, K., (2002). Heyelanlar ve Türkiye’ye Etkileri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), ss:35-50.

- Park, H., Nam, K., & Lee, J. (2022). Survival Communication Under Uncertainty and Complexity: A Review. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*, 9(6), 125-133.
- Pearson, C. M. & Mitroff, I.I. (1993) From Crisis Prone to Crisis Prepared a Framework for Crisis Management, *Academy Of Management Executive*, 7 (1), 48-59.
- Peguero, A. A. (2006). Latino Disaster Vulnerability: The Dissemination of Hurricane Mitigation information Among Florida's Homeowners. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 28(1), 5-22.
- Pira A. ve Sohodol Ç. (2004) *Kriz Yönetimi Halkla İlişkiler Açısından Bir Değerlendirme*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sandoval, C. (2013). *Methodology of the Oppressed* (Vol. 18). U of Minnesota Press.
- Sapriel, C. (2003) Effective Crisis Management: Tools and Best Practice for The New Millennium, *Journal of Communication Management*, 7(4), 348-355.
- Seeger, M. W., Pechta, L. E., Price, S. M., Lubell, K. M., Rose, D. A., Sapru, S., ... & Smith, B. J. (2018). A Conceptual Model For Evaluating Emergency Risk Communication in Public Health. *Health Security*, 16(3), 193-203.
- Selimoğlu, S. K. & Yazıcı, R. (2021) Türkiye'de Kurumsal Yönetişim ve Sürdürülebilirlik, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ağustos Özel Sayı, 113-136.
- Silver A. D. (1994) *Taban Çöktüğü Zaman*, Naz Türer (çev), İstanbul: Form Yayınları.
- Smith, L., & Riley, D. (2012). School Leadership in Times Of Crisis. *School Leadership & management*, 32(1), 57-71.
- Soydan, E. & Alpaslan, N. (2014). Medyanın Doğal Afetlerdeki İşlevi. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, ss.53-64.
- Sun, X., Richards, AYC., Kleinsman, T. & Innes, A. (2021). Improving human resource mobilisation for post-disaster recovery: A New Zealand Case Study. *International Journal of Disaster Risk Reduction*. 52, 1-10.
- Şikoğlu, E. & İnce Güney, Y. (2020). 24 Ocak 2020 Sivrice (Elazığ) Depremi'nin Kent Merkezindeki Yansıması Üzerine Coğrafi Bir Değerlendirme. *Resilience*, 4(2), 275-292.
- TRT Haber, (2022). İzmir depreminin üzerinden 2 yıl geçti. <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/izmir-depreminin-uzerinden-2-yil-gecti-719918.html>
- Tutar, H. (2000) *Kriz ve Stres Ortamında Yönetim*, Hayat Yayıncılık, İstanbul.
- Tüz, M. V. (2008) *Kriz Yönetimi Uygulama İçin Temel Adımlar*, Bursa: Şah-Mat Matbaası.
- Usta, G. (2021). *Türkiye'de Meydana Gelen Deprem Afetlerinde Sunulan Hizmetlerin Değerlendirilmesi (1999-2020): Nitel Bir Araştırma*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Gümüşhane Üniversitesi, Gümüşhane.
- Varnes, D. J. (1978) Slope Movement Types And Processes, In: R. L. Schuster and R. J. Kriek, Eds., Landslides, Analysis and Control. *National Academy of Sciences*, pp. 11-33.
- Weiss, S. (2009). Review Of Communicating Emergency Preparedness: Strategies For Creating A Disaster Resilient Public. *Journal of Homeland Security and Emergency Management*, 6(1), 1-4. <https://doi.org/10.2202/1547-7355.1650>
- Whitla, M. (2003). *Teachers, Trauma and Crises*. In Crisis Management and the School Community. ACER Press.
- World Health Organization. (2011). *Psychological First Aid: Guide For Field Workers*. World Health Organization.
- Yaman, F. (2020). Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi Penceresinden Afet ve Acil Durum Yönetiminde İletişim. *Academic Perspective Procedia*, 3(2), ss. 920-927.

- Yavaş, H. (2005). Türkiye’de Doğal Afetlerin Merkez-Yerel İlişkiler Açısından Yönetim Sorunları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(3), ss. 280-301.
- Yazıcı, H. ve Koca, M. K. (2018). *Genel coğrafya* (9. basım). Ankara: Pegem Akademi
- Yılmaz, K., Balun, B., & Erbay, G. (2019). *Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri Afet Yönetim Yaklaşımlarının Karşılaştırılması: Farklılıkları ve Ortak Alanları*. International Science and Engineering Applications Symposium Conference Paper.
- Zincir, O. ve Yazıcı, S. (2013). Kriz Yönetimi ve Afetlerde Sosyal Medya Kullanımı, *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No:49., ss. 65-82.

İNTERNET KAYNAKLARI

- AFAD, (2018). Türkiye’de afet yönetimi ve doğa kaynaklı afet istatistikleri. https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/35429/xfiles/turkiye_de_afetler.pdf Erişim Tarihi: 03.08.2023
- AFAD, (2023). <https://www.afad.gov.tr/afet-turleri> Erişim Tarihi: 02.08.2023
- AFAD, (2023). https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Planlar/TAMP.pdf Erişim Tarihi: 09.08.2023
- AFAD, (2022) <https://www.afad.gov.tr/afad-hakkinda> Erişim Tarihi: 21.03.2024
- EM-DAT (The International Disaster Database), (2023). Include Historical events (pre-2000). <https://public.emdat.be/data>
- The Sphere Project (2011) Humanitarian Charter and Minimum Standards in Disaster Response. Geneva: The Sphere Project.
<http://www.sphereproject.org>
- https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2024/world-ranking#!/page/0/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats
- https://www.kyoto-u.ac.jp/sites/default/files/embed/jaeducation-campuscampuslife-notice2documentsEarthquake_Safety_Manual_en.pdf
- https://kankyoanzen.adm.u-tokyo.ac.jp/data/prevention_slides.html
- <https://sup.bureau.tohoku.ac.jp/en/university-life-e/emergency-e/>
- <https://www.bureau.tohoku.ac.jp/somu/saigaitaisaku/pdf/gaiyo-eng.pdf>
- https://www.bureau.tohoku.ac.jp/somu/saigaitaisaku/pdf/EmergencyCall2021_e.pdf
- TDK, www.sozluk.gov.tr
- https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2024/world-ranking#!/page/0/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats.
- https://www.kyoto-u.ac.jp/sites/default/files/embed/jaeducation-campuscampuslife-notice2documentsEarthquake_Safety_Manual_en.pdf
- https://kankyoanzen.adm.u-tokyo.ac.jp/data/prevention_slides.html
- <https://sup.bureau.tohoku.ac.jp/en/university-life-e/emergency-e/>
- <https://www.bureau.tohoku.ac.jp/somu/saigaitaisaku/pdf/gaiyo-eng.pdf>
- https://www.bureau.tohoku.ac.jp/somu/saigaitaisaku/pdf/EmergencyCall2021_e.pdf